

KURJER WILEŃSKI

wraz z Kurjerem Wileńsko - Nowogródzkim

PALESTYNA NAJMŁODSZE NIEPODLEGŁE PAŃSTWO ŚWIATA

Dawno oczekiwany raport brytyjskiej Komisji Królewskiej w sprawie Palestyny został wreszcie ogłoszony. Lipiec r. 1937-go w historii Narodu Żydowskiego będzie miał te same znaczenie co listopad 1918-go roku w historii Narodu Polskiego.

W stosunku do pogłosek krążących w prasie światowej projekt zawiera zmiany, z tych jedną o charakterze zasadniczym. **Palestyna nie będzie dominiem brytyjskim, będzie natomiast państwem niepodległym, z własną armią. Jedynie brzegów Palestyny strzec będzie marynarka brytyjska.**

Oczywiście parlament brytyjski może wprowadzić do tego projektu pewne korektywy. Na Lidze Narodów gdzie Żydzi będą mieli napewno więcej obrońców, niż Arabowie, mogą zejść jakieś poprawki terytorialne.

Tak tedy za parę miesięcy najmłodsze państwo świata rozpocznie popularnie zwaną „nowe życie”. Ażeby pożyć 2 siostrzyczki uczynić zgodniejszymi dobrzy psychologowie angielscy przewidują, że bogata siostra będzie musiała coś niecoś wpłacić biedniejszej. Pomijając wzniosły język dyplomacji, będzie to zdaje się okup za spokój potrzebny młodemu państwu żydowskiemu.

Podział Palestyny uszczupla niewątpliwie terytorium przyznane ongi Żydom, ciekawym więc jest niewątpliwie pytanie, jakimi drogami potoczy się przyszły rozwój tego państwa?

Historia zna wiele przykładów, kiedy ludność obdarzona geniuszem handlowym, potrafiła pomimo szczupłego terytorium dojść do wielkiego stopnia potęgi. W starożytności mieliśmy Fenicję i Kartaginę, w wiekach średnich Wenecję i Genuę. Wreszcie i dziś znaczenie Belgii i Holandii w świecie polityczno-gospodarczym, a Luksemburgu w rodzinie wielkich przemysłów świata, jest niepomierne większe od zajmowanego przez te państwa terytorium.

Palestyna kraj ultra-cywilizowany, w wielu dziedzinach „ostatni krzyk mody”, otoczona krajami o zupełnie niskiej, względnie niższej cywilizacji, będzie mogła łatwo stać się nowożytną, będącą pod opieką najbliższego Orientu. Ale czy tylko tam? Opieka potężnej marynarki brytyjskiej zapewni młodemu państwu dobrodziejstwo korzystania z wolności mórz. B. silne stanowisko gospodarcze kolonii żydowskich w obu Amerykach zapewni przyszłej żydowskiej flocie handlowej co najmniej równouprawnienie z wielkimi państwami. Możliwość ochrony przemysłu własnego i traktaty handlowe, obfitość środków finansowych, zdolności organizacyjne Żydów niemieckich, poparte przywiązaniem ludności żydowskiej do własnej ziemi, wszystko to zapewnia szybki rozwój najmłodszemu niepodległemu państwu świata.

Osobiście nie bardzo dowierzam talentom syjonistów w sprawie pomarańcz, jakkolwiek i w dziedzinie walki o ziemię syjonizm wykazał wiele

energii i idealizmu. Natomiast w dziedzinie gospodarki miejskiej, w dziedzinie organizacji przyszłej Genui, małej republiki, ale olbrzymiego, kwitnącego, potężnego miasta handlowego — Żydzi palestyńscy potrawią niewątpliwie dać b. wiele.

Raport Komisji Królewskiej zdaje się niedoceniać zagadnienia emigracji. Ale z chwilą, kiedy Palestyna ma się stać państwem niepodległym, zagadnienie emigracji schodzi właściwie na drugi plan. Niewątpliwie Palestyna nie usunie emigrantów-turystów, tak samo jak Polska nie usuwała Polaków-reemigrantów, nawet w czasach największego głodu.

Oczywiście, rzeczą państw sukcesyjnych, t. j. posiadających diaspory, będzie obrona interesów terytorialnych i materialnych Palestyny w Lidze Narodów. Z punktu widzenia interesów tych państw Palestyna powinna być zdolna do planowej akcji, wchłaniającej w duży ilościach swoich rozproszonych obywateli.

Po tylu klęskach nastrocza się Lidze Narodów doskonała sposobność do osiągnięcia nietrudnego zwycięstwa.

Teraz kilka słów o wzajemnych stosunkach polsko-żydowskich. I dla Polski dzień 8-go lipca 1937 r. jest datą ważną. W tym dniu powinna się skończyć era negatywna w stosunkach polsko-żydowskich, a rozpocząć życie — epoka konstrukcji.

Palestyna jako państwo niepodległe daje niewątpliwie możność rozwiązania problemu polsko-żydowskiego z korzyścią dla obu stron. Rząd

palestyński będzie sam wybitnie zainteresowany, ażeby jego ludność rosła jak najszybciej, ażeby Państwo Palestyńskie rozrastało się i potęgowało. Poszczególne gałęzie życia, armia, marynarka, będą wymagały inżynierów, administratorów, dyplomatów, dopływu inteligencji z zewnątrz. Utańczył się w Polsce niesłuszny mniemanie, że znaczna część Żydów chce niepodległości jedynie platonicznie. Trzeba by zapytać ilu Polaków w r. 1910 na przykład pożałowało niepodległości nie platonicznie? Nie ulega wątpliwości, że starsza generacja żydowska już chociażby ze względów klimatycznych może się ociągać z wyjazdem. Wystarczy jednak porozmawiać z młodzieżą żydowską, ażeby odczuć jak głębokie postępy poczyniła w psychologii młodej generacji Idea Palestyńska.

To też gdybym mógł przemówić na jakimś zebraniu polsko-żydowskim powiedziałbym tak: „Kłócił się, jak ludzie słóczeni w arcyświątyni mieszkaniu. Aż tu nagle dla najbardziej słóczonej, otworzono dawne mieszkanie. Nie mamy się o co spierać. Podajmy sobie ręce i razem pomóżmy sobie przenieść ludzi i rzeczy”.

W praktyce oznaczałoby to jakieś serdeczne słowo o Palestynie z ust miarodajnych, zmiana tonu prasy, Komitety pro-Palestyna w całej Polsce i wszechstronna amnestia dla przestępstw wynikłych z zadrzań rasowych. Trzeba jakoś ucieci historyczny dzień dzisiejszy.

Kazimierz Leczycki.

Nawłaściwej drodze rząd przeprowadzi sprawę wynikającą z postępowania Arcybiskupa Sapiehy

WARSZAWA, (Pat). Bezpośrednio po otrzymaniu przez rząd polski wiadomości o zamiarze arcybiskupa krakowskiego co do przeniesienia trumny Marszałka Piłsudskiego i o fałszywe, iż ks. arcybiskup odpowiedział odmownie na list Pana Prezydenta R. P. w tej sprawie charge d'affaires Rzeczypospolitej Polskiej przy Watykanie zrobił dn. 24 czerwca demarche, zwracając uwagę stolicy apostolskiej na nieopuszczalne zarządzenie ks. metropolity krakowskiego i wyrażając przekonanie, iż stolica apostolska znajdzie środki, aby dać satysfakcję Głowie Państwa Polskiego i uczuciom narodu polskiego.

Nuncjusz apostolski wykazując w dotychczasowym przebiegu sprawy duże zrozumienie dla jej istoty i powagi, i będąc w porozumieniu z min. spr. zagr. J. Beckiem starał się wynaleźć godny sposób załatwienia sprawy.

Niestety wbrew uzasadnionym nadziejom list ks. metropolity krakowskiego doręczony w dn. 8 bm. przez delegację kapituły krakowskiej Panu Prezydentowi R. P. odbiegał tak daleko od omawianego między ks. nuncjuszem mgr. Cortesi i ministrem spr. zagr. załatwienia, że z polecenia Pana Prezydenta R. P. szef kancelarii cywilnej zmuszony był oświadczyć delegacji:

„Po odmowie Księdza Metropolity krakowskiego na życzenie Pana Prezydenta, które wyrażone zostało w piśmie z dn. 22 czerwca r. b. Pan Prezydent przekazał sprawę rządowi. W doręczonym przez Waszą Ekszelencję piśmie Księdza Metropolity z dn. 6 lipca Pan Prezydent nie znalazł żadnych podstaw do zmiany tego postępowania i prowadzenie sprawy pozostaje więc nadal w rękach rządu.

Wobec tego rząd Rzeczypospolitej podejmuje ponownie prowadzenie sprawy na właściwej drodze.

Pismo ks. metropolity Sapiehy do Pana Prezydenta Rzeczypospolitej

KAP. podaje: Do Juraty, gdzie przebywa obecnie na wypoczynku P. Prezydent Rzeczypospolitej prof. Ignacy Mościcki, udali się w imieniu chorego ks. metropolity Sapiehy sufragani archidiecezji, ks. biskup Ros-

pond oraz ks. kanonik Bystrzonowski w celu wręczenia Panu Prezydentowi R. P. pisma ks. metropolity, pozostającego w związku ze znanym incydentem wawelskim.

Pan Prezydent R. P. w Gdyni

GDYNIA, (Pat). Wczoraj w godzinach południowych bawił prywatnie w Gdyni Pan Prezydent R. P. z małżonką. Po krótkim pobycie Pan Pre-

zydent udał się trawlerem marynarki wojennej „Mewa” do przystani „Żegluga polskiej” do Juraty, gdzie przebywa na wypoczynku.

Czyżby wojna chińsko-japońska?

TOKIO, (Pat). Agencja Domei donosi, iż w środę o godz. 23,40 wojska chińskie pod dowództwem gen. Sung Cze Yuanga zaczęły ostrzeliwać wojska japońskie, odbywające ćwiczenia w odległości ok. 10 km. na zachód od Pekinu.

Inna depesza stwierdza, iż w ciągu nocy trwała walka i że jeszcze o godzinie 6,30 rano słyszano strzały karabinowe i armatnie.

TOKIO, (Pat). Ministerstwo spraw zagranicznych podaje, iż wojska chińskie, które zaatakowały wczoraj oddziały japońskie, podwały się, wywieśszy białą flagę. Wojska japońskie rozpoczęły zbieranie ich.

TOKIO, (Pat). Zawieszenie broni pomiędzy wojskami chińskimi a japońskimi, zawarte na przeciąg 2-eh godzin od 10 do 12 dnia 7 bm. przerwane zostało o godz. 10,40 kanonadą, która nastąpiła po zerwaniu rokowań pokojowych. Wznowienie strzelania było następstwem nieuwzględnienia ultimatum japońskiego, domagającego się wycofania wojsk chińskich.

Po stronie chińskiej było 200 zabitych i rannych, a po stronie japońskiej 10, w tym 2 oficerów.

LICZNI ZABICI I RANNI.

TOKIO, (Pat). Agencja Domei donosi następujące szczegóły o zbrojnym zatargu między wojskami chińskimi i japońskimi.

W pobliżu miejscowości Lukuec położonej na linii kolejowej Pekin — Hankou, odbywały się nocne ćwiczenia oddziału japońskiego. Nie spodziewanie oddział japoński został ostrzelany przez wojska chińskie stacjonowane w Lukuec. Po kilku godzinach strzelaniny nadeszły dla wojsk chińskich posiłki, tak, że sily chińskie liczyły ogółem 3 kompanie. Wojska japońskie walczyły o silę 1 kompanii, która później została wzmocniona posiłkami sąsiedniego garnizonu. Walka trwała 3 godziny. Strzelano z karabinów i dział, o godz. 9

m. 30 rano zawarto zawieszenie broni, przy czym władze japońskie zażądały, aby wojska chińskie wycofały się w ciągu czterech godzin z Lukuec. W razie niespełnienia ultimatum sztab japoński zachowuje sobie swobodę działania.

Straty japońskie wynoszą 12 ludzi, w tym 1 oficer i 2 podoficerów rannych. Straty chińskie około 40 zabitych.

Wojska chińskie, biorące udział w akcji należą do 37 dywizji, dowodzonej przez gen. Fengoziana.

C.K.W. Z.S.R.R. rozpoczął obrady

MOSKWA (Pat) — Agencja Tass podaje, że dnia 7 bm. otworzyła została na Kremlu czwarta sesja Centralnego Komitetu Wykonawczego ZSSR. Na porządku dziennym znajduje się projekt ordynacji wyborczej.

Do najwyższego sovietu ZSSR przydium zasiedli Stalin, Mołotow, Kalinin, Kaganowicz, Woroszyłow, Andrejew, Miłojan, Czubar, Kossior, Żdanow i Jeżow. Otwarcia sesji dokonał Kalinin, a sprawozdanie o projekcie ordynacji wyborczej złożył Jakowlew.

WCIAŻ W POSZUKIWANIU „WROGÓW LUDU”.

MOSKWA, (Pat). Dyskusja na dzisiejszym posiedzeniu C.K.W. nad referatem Jakowlewa o ordynacji wybor-

czej była utrzymana w zakresionych ramach, t. zn. poszczególni mówcy zaczynając i kończąc swe przemówienia wyrazami hołdu pod adresem Stalina, zgodnie chwalił ordynację wyborczą, potępiając przy tej okazji prawa wyborcze w całym świecie, a głównie w Niemczech. Słubowali oni przy tym, iż „będą gorliwie wyszukiwać „wrogów ludu” i tępić ich niemiłosiernie”. Po tych częstych przemówieniach nastąpiła krytyka lokalnych organów sowieckich i partyjnych.

Nie brak było również ataków na duchowieństwo. Duchodni poszczególnych wyznań, jak twierdzili mówcy, „usiłują wykorzystać kampanię wyborczą dla swoich celów i rozwijają agitację antysowiecką”.

STAN WYJĄTKOWY W PEKINIE.

LONDYN, (Pat). Agencja Reutersa donosi, że w Pekinie ogłoszono stan wyjątkowy. Dojazd wszystkich pociągów do Pekinu został powstrzymany.

SZANGHAI, (Pat). Agencja Reutersa donosi, że skutkiem odmowy wycofania wojsk chińskich z Lukuec zostały wznowione w Chinach północnych kroki wojenne. Oddziały chińskie obsadziły lotnisko w Pekinie, uniemożliwiając powietrzną komunikację między Pekinem a Tokio. Wzdłuż linii kolejowej Pekin — Hankou blawakuje przeszło 3 tysiące chińskich żołnierzy. Panuje ogólne przekonanie, że obie strony są skłonne do kompromisowego załatwienia incydentu.

PRZERWANA KOMUNIKACJA Z SZANGHAJEM.

SZANGHAI, (Pat). Komunikacja lotnicza Pekin — Tokio została przerwana. Wojska chińskie w sile ponad 100 tys. dobrze uzbrojonych żołnierzy zdecydowane są na stawienie zbrojnego oporu. Dotychczasowe straty chińskie wynoszą około 60 rannych. Popołudniu z Tientsinu do Pekinu wyruszył japoński pociąg pancerny.

JAPONIA ODWOŁUJE URLOPY.

TOKIO, (Pat). Ministerstwo wojny poleciło dowódcom dywizji aby aż do chwili wyjaśnienia sytuacji w Chinach północnych, wstrzymali wszelkie urlopy, względnie przeniesienia do rezerwy.

